

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5:20, za pol leta K 2:60, za četrt leta K 1:30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enost. lpmi peti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne, ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Socialna politika leta 1915.

Leto 1915. je poteklo celo v znamenju vojne in ni bilo zaraditega prav nobenega časa za socialnopolitiško delovanje. Novih zakonov v tem letu ni bilo, marveč še obstoječi so se začasno tuptam razveljavili. To velja zlasti glede ženskega in otroškega varstva.

Kolikor se je ukrenilo socialnopolitiških naredb se tiče večinoma vojakov in deloma njih svojcev; za delavce v tovarnah in delavnicah se pa ni zgodilo skoro ničesar.

Odredbe glede vojakov in njih svojcev obsejajo važnejšo določbo cesarske naredbe z dne 12. junija 1915, drž. zak. št. 161, ki pooblašča vlado, da se sme vzdrževalni prispevek plačevati dalje, nego je bilo v zakonu določeno. Če treba, se sme vzdrževalni prispevek plačevati še največ šest mesecev po koncu vojne. Razentega se pooblašča vlada, da daje invalidom in svojcem padlih in zaradi vojnih posledic umrlih poleg zakonitih prejemkov še poseben državni prispevek. Ta naredba je bila zlasti potrebna, ker pred desetletji sklenjene podpore nikakor ne zadostajo za sedanje gospodarske razmere. Državni prispevek se ravna po stopnji invalidnosti. O tej naredbi smo itak v »Delavcu« že obširno poročali.

Večina drugih naredb se tiče prehranjevanja in zdravstva. Med prve spadajo naredbe glede najvišjih cen za moko, mast, krompir, potem ona glede poljskih delavcev, glede cepljenja proti kozam, proti razširjanju prenosljivih bolezni, raznovrstne odredbe proti pegastemu legarju, proti epidemiskemu otrpnenju vratu, proti razširjanju spolnih bolezni, kolere, glede snage v bolnicah in zdraviliščih za ranjence, glede varčevanja z zdravili, glede poznejšega zdravljenja in praktičnega šolanja bolnih ali ranjenih vojaških oseb, glede kontrole obeziliti itd.

Take naredbe so se objavljale več-

krat v naglici in se potem dopolnjevale in spreminjale.

Naredb socialno-politiškega pomena, ki bi bile namenjene civilnemu delavstvu, je le malo. Odlok trgovskega ministrstva z dne 11. septembra 1915, ki dovoljuje, da smejo žene in mladoletne osebe delati izjemoma tudi ponoči v industrijskih obratih, pa odpravlja nekaj delavskega varstva. S tem odlokom se pooblaščajo deželne oblasti, da smejo dovoljevati posameznim industrijskim podjetjem, ki delajo za vojaške dobave ali v aprovizacijske namene, da smejo v njih delati žene in dekleta tudi ponoči. V vsakem primeru pa mora podati prej obrtni nadzornik svoje mnenje. Isto velja za mladostne pomožne delavce od 14. do 16. leta, ki v zmislu § 96. obrtnega reda ne smejo delati ponoči. Prepoved nočnega dela za žene je izšla na podlagi mednarodnega dogovora, ter je bila uvedena v Avstriji z zakonom z dne 21. februarja 1911, drž. zak. št. 65. Ta dopustnost se v zmislu naredbe trgovskega ministrstva z dne 15. oktobra 1915, št. 17.820, ne razteza na pavolne predilnice, ker itak ni pavole in se je obrat v predilnicah moral še omejiti.

Odlok deželnoobrambnega ministrstva z dne 15. januarja 1915, odreja strogo nadzorovanje obratov, četudi delajo za vojsko, da se dožene, a) če se ne odpuščajo brambni dolžnosti nepodvržene osebe in navaajo brambni dolžnosti podvržene osebe kot neobhodno potrebne; b) če se niso zaradi oprostivke večjega števila za orožje sposobnih delavcev znižale mezde c) če niso brambni dolžnosti vezani šefi firm, oproščeni zaradi obstoja firme, po svoji oprostivki zmanjšali obrat. —

Cesarska naredba z dne 16. septembra 1915, drž. zak. št. 281, razširja ugodnost bratovsko-skladničnega zakona § 9. na take člane, ki služijo v vojski Nemčiji. V zmislu omenjenega § 9. se članom, ki gredo v vojno, ohranijo pridobljene pravice pri bratovskih skladnicah do zopetnega vstopa.

Cesarska naredba z dne 24. novem-

bra 1915, drž. zak. št. 343, prinaša nove predpise glede zavarovalne pogodbe, ki je tuptam tudi za delavca pomembna. Če je na primer delavec, uradnik ali obrtnik zavaroval otroka za življenje ali sam sebe, je določevala pogoje skoro samo zavarovalna družba. Zavarovanec se je moral podvreči ali pa opustiti zavarovanje. Sedaj se more zavarovanec proti volji zavarovalnic varovati pred škodo.

Ministrska naredba z dne 17. decembra 1915, drž. zak. št. 376, podaljšuje roke penzijskega zavarovanja nastavlencev. S to naredbo se hoče ohraniti vpoklicanim nastavlencem pravice pri penzijskem zavodu, tako da se čas vojne ne računa v čakalno dobo. Ker traja vojna že 18 mesecev, bi bila doba že potekla, tako se pa samo prekine in se po vojni nadaljuje ter prične teči rok šele z razoroženjem.

Končno omenjamo še ministrsko naredbo z dne 30. decembra 1915, ki določa tarifo za prispevke pri rudarski nezgodni zavarovalnici in ureja rudniške obrate po nevarnostnih razredih. Prispevne postavke se ujemajo z onimi pri teritorialnih delavskih nezgodnih zavarovalnicah.

Kupičenje zalog.

Človek je baje bitje, ki gleda v bodočnost in skrbi zanjo. Skrb za življenje v bodočnosti, ki tiči v tem, da si zbira zaloge za poznejšo rabo, je takorekoč utemeljena v človeški naravi. To se je prav jasno pokazalo ob izbruhu vojne in tudi pozneje.

Če je na trgu majhna ponudba in se zdi, da ostane dalje časa majhna, se pojavijo (kolikor gre za blago, ki se da dalje časa hraniti) redno kupci, ki kupujejo več blaga kakor običajno za domačo rabo ali za prodajo ter se zalagajo z njim za pozneje. Nekaj teh kupcev, po številu morda omejenih in gospodarsko nikakor ne vplivnih, je »previdnih« gospodarjev, ki se hočejo s prejšnjim nakupom ogniti pozneje težjemu preskrbovanju in obenem

LISTEK.

Črnovojnik.

Prav res je tako, kakor pravi navadno moj prijatelj Jaka, ki ima nekaj modrijske žile: Svet se je postavil na glavo! Žene-delajo ob stružnicah in ob nakovalu, kot kondukerke na cestnih železnicah, vratarice, pismonoše in v mnogih drugih moških poklicih. Gospodje dela pa s kislim obrazom in mrmranjem zaradi svoje nerodnosti postiljajo postelje, pero, nogavice maše, šivajo in krpajo, pomivajo posode, sobe pometajo, okna snažijo, pomivajo mize in stolce ter opravljajo druge gospodinjke dolžnosti. To so namreč početki vojaške vede, ki si jim mora vsak črnovojniški rekrut temeljito priučiti, preden more braniti domovino. Če ne bi bil povod tako žalosten, ki povzroča preokret

naših živlenskih običajev, bi bilo navsezadnje to še nekaj zabavnega. Zlasti bi pa imele pri tem zadoščenje žene, ki se jim ne ponudi kmalu tako lepa prilika, da dopovedo možem, da tudi gospodinjin poklic ni otroška igrača.

V naši sredi smo imeli 30 do 40 let starega trgovca s kolonialnim blagom, mož je bil debel, v civilnem življenju izredno častitljiv meščan in strog gospodar. Z očitnim ponosom je pripovedoval, kako ravna z »leno ženščino«, s čemer je mislil svojo ženo in svojo služkinjo. Žene, je pravil, so po naravi lene in počasne in jih je vedno treba priganjati, če ne vse zanemarijo, kar je pridelal mož s trudom. Jezili smo se na te govore, zlasti ker je že pogled nanj zbudil sum, da njegova tolašča po zalitem telesu prihaja že od drugod, ne pa od mnovega dela. Še bolj smo se prepričali o značaju tega pridnega možakarja, ko smo nekoč videli njegovo ženo, ki ga je prišla obiskat v vojašnico.

Izdelana je bila, otožna in ponižna ženica, ki je s suženjsko vdanostjo razložila mnogo sladkarij in jedil, ki jih je prinesla, pred svojega zapovednika, ki je s slastjo cmokal dari, ne da bi prijazno ogovoril ženo, ali se ji vsaj zahvalil. Pojedel je vse sam, klobase, jajca, sardine, ne da bi ponudil tovarišem le kosček, kar seveda tudi ni zbijalo nobenih simpatij do njega med njimi. Pri vojaki je namreč običaj, da se tovariši skupaj žaloste in vesele.

Vzdihovanje debeluharija zaradi grozovitih naporov in neprijetnosti torej seveda ni zbijalo med vojakmi prav nič sočutja, prej pa škodoželjnost. Njegov trebušček se je sušil kakor roža, ko ocvete; jemalo ga je solnce in vaje ter izguba prijetelega počitka. Že služba mu ni ugajala, posebno mučilo ga je pa »žensko delo« v vojašnici. Naravnost zanimivo je bilo, kako je trgovec postiljal svojo posteljo. Le škoda, da ga niso videle vse služkinje, ki so se v njegovi strogi šoli učile postil-

se zavarovati tudi pred pretečo draginjo. Zlasti previdne gospodinje ravna jo rade tako. Gospodarsko tako nakupovanje zalog ob velikem pomanjkanju blaga sicer ni priporočljivo, ker se tako preskrbovanje le otežkočuje in obenem zbuja k podraženju blaga, nikakor pa ne more biti odločevalnega pomena. Mnogo resneje nego nakupovanje blaga za lastno rabo, je nakupovanje, ki ima namen, blago odtegniti porabi, zmanjšati ponudbo in tako povzročiti podraženje. Število teh kupcev je znatno manjše, toda množina blaga, ki ga ti kupci spravljajo v svoje zaloge, je mnogo večje; zakaj ti kupci se ne omejujejo samo na resnično porabo, kakor konzument, marveč določijo množino nakupa po svojih denar. sredstvih, ki jih nalože kot špekulanti v blagu. Špekulativna »zapor« zalog je tudi ob mirnem času običajna; višek dosega v nakupu pridelka po vsem svetu, da potem določa svetovno ceno. Za take špekulacije je sedanja vojna kakor nalašč pripravna; zakaj od nikoder ne preti nevarnost, da bi prišla odkod ponudba, ki bi spravila ob vrednost zaprte zaloge. V kolikor imamo torej še prost promet, se posveča mnogo bolj trgovskih nego patriotskih ljudi tej kupčiji, ki jo opravljajo brez truda in brez rizika. Proti takim vojnim kupčijam so prav dober pomoček predpisi zoper oderuštvo in določitev najvišjih cen, ki seveda še ne morejo popolnoma dosežati svojega namena. Tudi komisije za določevanje cen lahko mnogokaj store; marsikaterega oderuha ostraiš o stro postopanje proti oderuštvi. Prav mnogo pa lahko odpomorejo tem neprilikom kupci za lastno rabo sami, če se ne zalagajo privatno preveč s potrebnimi in raje prepuste preskrbovanje svojim konsumnim društvom.

Črna gora.

Črna gora je stara zagonetka. O Črni gori in o Črnogorcih smo čitali in slišali same romantiške stvari, kljub temu, da so prebivalci prav preprosti Balkanci. In sedaj? Inozemstvo poroča, da je kralj Nikita preklical svojo podajo ter da ni nikakršnih mirovnihih pogajanj, dočim naše vojno poveljstvo poroča, da se razoroženje vrši nemoteno ter da je dogovor glede razoroženja tudi že podpisan. Princ Mirko, o katerem poročajo ententini listi, da organizira odpor in zadnjo obrambo, se pogaja sam z avstrijskimi zastopniki in z njim trije ministri.

Kako se je pravzaprav izvršila podaja, o tem nimamo uradnih poročil. Tudi jih ni treba. Dejstvo je, da je nastala zaradi Nikitove podaje pri ententi zmeda in

nevolja. Prej so poveljevali kralja Nikolaja, slavili njegovo modrost in mu ponujali pol Srbije in Avstrije, tisti ljudje ga sedaj psujejo in zahtevajo, da odstopi.

Avstrijske čete so zasedle domala vso Črno goro, kralj Nikolaj je bežal v Italijo in od tam baje v Lijon na Francosko, kamor je odšla tudi njegova rodovina. Tam je pravzaprav ujetnik.

Tako pišejo listi. Mi pa nikakor ne maramo biti krivični. Kralj Nikolaj je star mož, 75 let že ima. Svoj vpliv je imel zlasti kot tast. Njegove hčere so ga veljale mnogo denarja in prav težko je v sedanjem času presojati ali je napravil prav ali ne, ker je toliko žrtvoval za svoje hčere kot kralj majhne deželice. Kralj Nikolaj se je morda moral umakniti, da je očuval ugled italijanske kraljice Helene in svojih hčer, ki sta poročeni na ruskem dvoru. Nihče se ne čudi koraku Nikolaja, nihče mu ne zameri, če so njegovi diplomatski zastopniki pri ententi utajili podajo in se je Nikita sam odtegnil pogajanjem. Dogodki so se izvršili v naglici in je vsekakor treba še počakati nadaljnjega razvoja, preden bo mogoče z gotovostjo podati jasno sliko in verodostojne podatke o taktiki kralja Nikolaja. Črna gora je zasedena in bo predmet mirovnihih pogajanj, kadar se bodo vršila.

Za operacije na Balkanu je zasedenje oziroma podaja Črne gore velikega pomena zlasti, ker sta s tem dobili osrednji državi ob Jadranskem morju večjo oporo. Vsi ti dogodki pa nikakor niso primeren povod, da bi iz njega sklepali obsodbo podaje ali zopetnega preklica, ker se v bistvu stvar nič ne spremeni, če se je vršila tako ali tako.

Svetovna vojna.

Na italijanskem bojišču je postalo bolj mirno. Vršili so se pač boji na soški fronti, zlasti pri Oslavju in na tirolski meji. Italijani so obstreljavali Rivo, hrib Col di Lana. Po italijanskih poročilih so izvežbali Italijani 300.000 mož, ki jih nadomeste z onimi, ki so že od početka vojne na soški fronti. V Italiji narašča nevolja proti vojni. Socialisti so se na svojem kongresu odločno izjavili proti vojni. Italijansko ekspedicijo v Albanijo smatrajo sedaj že menda tudi Italijani za izjalovljeno, zlasti ker sta premagani Srbija in Črna gora.

Balkansko bojišče še ni dovedlo do končnih rezultatov. Črna gora se je vdala. Pričela so se pogajanja, ki pa niso uspela do konca, ker razoroženje še ni končano. Vest, da je Črna gora kapitulirala, je zbudila pri ententi silno razburjenost, in zdi se, da se je nekaj oddelkov vdalo pritisku

entente ter so hoteli nadaljevati odpor, ki pa ne more biti nobenega pomena več, ker so avstrijske čete že zasedle Podgorico, Berane in Skader. Avstrijsko poročilo celo pravi, da se razoroženje nemoteno nadaljuje. Kralj Nikolaj je baje odšel na Francosko, v Lijon, kamor je že dospela njegova rodovina, razen princa Mirka, ki je ostal v Črni gori pri četah, ki ne marajo oddati orožja. Skader so pustili Črnogorci brez odpora, Avstrijci so zajeli tam 12 topov, 500 pušk in dve strojni puški.

Prodiranje v Albanijo, in sicer proti Draču se nadaljuje. Bulgari pa prodirajo proti Valoni, ki so jo zasedli Italijani.

O Solunu se je ententa dne 19. t. m. v Londonu posvetovala. Nekateri so za opustitev solunske ekspedicije, drugi pa zanjo; Italijanom in Francozom ni eksperiment nič kaj všeč. Do očitnih sovražnosti pred Solunom samim še ni prišlo; vrše se pa že boji, ker se baje čuje v Solun gromenje topov; toda še vedno se tudi pripravljajo na obeh straneh. Med Bulgarsko in Grčijo se še vedno vrše pogajanja. Grčija je vedno v večji stiski, ker jo uči ententa poleg tega, da je zasedla del ozemlja in otoke, še prav pošteno stradati. Vsekakor pa hočeta ostati Grčija in Rumunija še vedno nevtralni.

Z azijskih in afrikanjskih bojišč ni nobenih posebnih vesti. V Mezopotamiji so bili Angleži pri Katel Mari zopet poraženi.

Velikansko rusko bojišče je bolj živahno le na južnem delu, to je ob Gališki in Besarabski meji. Bojična bitka je trajala nad tri tedne. Dne 19. t. m. so pa pričeli novo silovito bitko. Bore se z vsem modernim bojnim orožjem ter imajo zlasti močno topništvo. Bojna črta je dolga okoli 130 kilometrov. Prodreti hočejo na vsak način avstrijsko bojno črto med Černovicami in Burkanovom. Rusi imajo silno velike izgube in z vso zanesljivostjo se lahko trdi, da tudi sedaj ne bodo prodrli te bojne črte avstrijske. Zadnje dni se gibljejo na tem bojišču zlasti ruske poizvedovalne čete, obstreljava pa naše postojanke artiljerija.

Na francoskem bojišču se vrše običajni boji. Nemci so iztrgali Francozom dva večja strelska jarka, sicer so se vršili večinoma topovski boji. Francozi so metali bombe na nemško trdnjavo Metz. Nemška zračna flotila je poletela v Nancy in je obstreljavala tamkajšnje tovarne.

Domači pregled.

Aprovizacija Ljubljane. Na zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega je poročal

ljati postelje. Če se je pa lotil prišiti gumb, ali speti zopet razparano šiv! Ko smo takole opazovali svojega prijatelja, se nam je tudi naš lastni položaj zdela mnogo manj tragičen.

Neko nedeljo smo stali okolo korita in prali svoje precej zakajene obleke. Imeli smo samo mrzlo vodo, zato smo morali precej trdo delati, če smo hoteli kaj oprati. Naš prijatelj se je potil, sopihal je ter se venomer tipal po križu, češ, da ga boli. »Prokleta morija!« je godrnjal strupeno.

»No, če pomislimo, da morajo slabotne žene po cele dneve stati ob perilniku —«

»Oslarija!« se je zadržal debeluhar, »te so navajene. In tudi nimajo nobenega drugega dela.«

»Tako — in red v hiši, postiljanje postelj, snaženje sob, šivanje, krpanje, mašenje, kuhanje in stotine malenkosti, ki jih treba opraviti vsak dan, ali ni vse to nič?«

Debeluhar se je sicer zganil, ko je čul te grozovite stvari, ki mu grene življenje. Toda kljub temu je zarjul trmasto: »Da, prav nič ni! Igrača je, ne pa delo. Lenobo pasejo žensčine, in mi se moramo tukaj potiti. Toda čakajte — ko pridem zopet domov!«

Med nami je bil kočijaž, ki je znal prav podomače zarogoviliti. Dolgo je že nerad poslušal debeluharja in končno se ga je lotil.

»Ti prokleta pasja duša, ali boš držal jezik za zobmi? Navaden delavec sem, ne pa tak fini nepridiprav kakor ti. Toda sramoval bi se ravnati s svojo ženo tako kakor ravnaš ti. Taka pitana klobasa! Doma igra velikega gospoda, sili vse, da se ubijajo in morijo z delom in jih potem še skoro z nogami tepta. Stoka nam celo uro na ušesa, če mora osnažiti čevlji, potem pa pravi, da je vse le igrača, kar delajo žene doma. Možakar, tebe bi sploh ne smeli več odpustiti od vojakov! Mene

boli v duši, če gledam, kako mora moja stara delati od jutra do večera; vesel sem, če ji morem opraviti sam kako delo. Žal, da so tudi med delavci taki tepci in jakci, ki ravna jo s svojimi ženami nesramno, kakor ta krotilec žab tukajle. Toda kdor je organiziran delavec, želi, da bi tudi žene imele boljše življenje. Smatra ženo za tovarišico, ne za podložnico, ki jo mora zatirati. Tako je pri nas delavcih. Toda ti tega ne razumeš, ti — ti — fini gospod, kaj?«

Naš prijatelj je obledel. »Ti si najbrže socialni demokrat, kaj?« je pristavil posmehljivo. Ko je opazil, da na nas prav nič ne vpliva njegova opazka, ter da ne najde med nami nobenega zagovornika, je obmolnil in jezno izpiral svoje hlače dalje.

Marsikomu torej prav koristi, če pride nekoliko med črnogorjane.

(Po resnični dogodbi).

obkratke podžupan dr. Triller o aprovizaciji Ljubljane. Rekel je, da je občina storila mnogo. Primanjkovalo je pa parkrat moke, ki je občina ni dobila, dasi ima založenih 700.000 K za moko. Poročevalec je bil sam na Dunaju in je posredoval pri žitni prometni družbi. Ogrski mlini namreč ne dobavljajo krušne moke, marveč le belo moko, ker si s tem prihranijo dragocene otrobe. Nakaže se koruza iz Rumunije; tudi moka sicer dohaja sedaj redneje. Hotelo se je neredu pri prodaji kruha odpomoči s tem, da se oddaja moka za peko tudi pekom. Prej je bilo 11 prodajalen, sedaj jih je 33. Navali pa še niso ponehali pred prodajalnami. Zaraditega bi treba odkazati konsumente določenim prodajalnam. Glede premoga so se razmere nekoliko izboljšale. Prašičev je kupila občina 500, mast je prodala po takratnih še razmeroma nizkih maksimalnih cenah, a meso pa posušila, in sicer 18.000 kilogramov. Nakupila je dalje občina par vagonov fižola, ki se bo prodajal na drobno liter po 36 vin. Ogrji pa zahtevajo že danes za star ogrski fižol 116 do 120 K za 100 kilogramov. Prometna družba pošlje tudi tri vagone riža in polovica ga ostane v Ljubljani. — Po našem mnenju bi bilo najbolje, da se pri pekih in mokažjih izvede natančna kontrola, če se jim že da blago na razpolago, ker se nihče ne more zanašati na popolnoma objektivno postopanje. Če bi kontrola še ne pomagala pri dobavi moke in kruha konsumentom, potem naj se moka za peko in prodajo sploh ne oddaja. Peki naj prodajajo kruh, ki se peče v mestnih pekarnah, moka pa se oddaja le v vojnih prodajalnah. Če ne zadostja sedanja vojna pekarna, naj se najame več pekarn; tukaj gre v prvi vrsti za pošteno aprovizacijo, ne pa za ozire tega ali onega stanu, ki izrablja dobro voljo nekaterih gospodov. Župan je ukazal natančno revizijo kart in naročilnih knjižic; to je nekaj, toda nered in izrabljanje se vrši še lahko na druge načine, ki jih je seveda težko izslediti.

Občinstvu na znanje in ravnanje. C. in kr. etapno poveljništvo v Ljubljani je odredilo, da bo, ako se semkaj približa kako sovražno letalo, na Gradu podnevi razobešena rdeča zastava, ponoči bo gorela rdeča luč. Občinstvo se opozarja, da ob takih prilikah hodi ob hišah in objektih sploh, ki so kriti od Grada, — tedaj n. pr. po Glavnem trgu je iti po zgornji strani. — Najbolje pa je, da se takrat čim manj hodi po ulicah in cestah. Ako kdo najde kak nerazstreljen izstrelak, naj ga zaradi nevarnosti ne pobere, ampak o tem takoj obvesti najbližje orožništvo, policijo ali pa etapno poveljništvo.

Vpoklic letnikov 1868. in 1869. V prihodnjih dneh bo izdan razglas, s katerim se sklicujejo na dan 21. februarja tisti avstrijski črnovojniki, ki so rojeni leta 1868. in 1869. ter so bili pri pregledovanju spoznani za sposobne za službo z orožjem. Oglasiti se morajo ta dan pri c. in kr. dopolnilnem okrajnem poveljstvu, oziroma c. kr. domobranskem (deželnostrelskem) dopolnilnem okrajnem poveljstvu, ki je imenovano v njihovem črnovojniškem legitimacijskem listu. Vojaška uprava namerava tudi te črnovojneke za sedaj porabljati v ozadju in etapnih okrožjih, kakor se to tudi zgodi s črnovojniki, rojenimi v letih 1865., 1866. in 1867., da zavzamejo mesta mlajših, za službo na fronti sposobnih mož. Zunaj me narhije živeči potrjeni avstrijski črnovojniki bodo potom c. kr. zastopstev obveščeni, kdaj jim je nastopiti službo.

Podaljšanje vojnosluzbene dolžnosti. Uradnemu razglasilu, da je vojnosluzbena dolžnost raztegnjena na vse moške do 55. leta starosti, dostavlja dunajska »Zeit«

da dotičniki ne bodo klicani na pregledovanje, marveč se bodo kratkim potom pozvali na službovanje. Tudi znakov ne bodo imeli.

Cene moke na Koroškem. Od 11. t. m. veljajo za vojvodino Koroško za malo razprodajo sledeče cene za kilogram: Pšenična pecivna moka I K 16 vin., pšenični zdrob 86 vin., pšenična kuhinjska moka I. 96 vin., pšenična kuhinjska moka II. 64 vin., pšenična krušna moka in ržena moka 46 vin. Te cene veljajo za vse kraje, ki niso od okrajnega mлина ali od železniške postaje več kot 5 kilometrov oddaljene. Za dovoz v nad 5 kilometrov oddaljene kraje se dovoli en vinar za vsakih 10 začetnih kilometrov in za vsak kilogram moke. Vsak prodajalec mora imeti cene vedno razobešene. Vsako mešanje ali druga sprememba moke je prepovedana.

Pri Oslavju pri Gorici so pri zadnjem napadu ujeli Avstrijci 1197 italijanskih vojakov in zasedli deloma njih postojanke.

Roparji v okolici Reke. Od novega leta sem so dobile orožniške postaje vse polno ovadb o tatvinah in ropih cele ciganske družbe. Cigani so neko žensko v njeni koči s sekiro težko poškodovali in kočo izropali, nekega pastirja pa so z noži razmesarili in odgnali mu dve ovci. Sedaj je 300 vojakov in orožnikov zaprlo mejo in je upati, da pride vsa roparska družba pravici v roke.

Nedjelko Čabrinović umrl. Iz Prage poroča kor. urad, da je v ječi umrl za jetiko Nedjelko Čabrinović, ki je bil radi sarajevskega napada obsojen v 20letno težko ječo. Znano je, da je vrgel Čabrinović bombo v avtomobil, v katerem je sedel rajni nadvojvoda Franc Ferdinand, a ga ni zadel.

Meso severnega jelena na Dunaju. Dne 20. t. m. so pripeljali na Dunaj 200 zaklanih severnih jelenov. Meso, ki je baje zelo okusno, bodo prodajali kilogram po 6—8 K, in sicer ob dnevih, ko ni dovoljeno prodajati meso po gostilnah in hotelih.

Venerične bolezni na Ogrskem. V ogrskem državnem zboru je opozoril poslanec Ráth v posebni interpelaciji na strašno se razširjajoče venerične bolezni. V normalnih časih oboli na Ogrskem med 18:2 milij. prebivalci vsako leto 463.000 ljudi na raznih veneričnih boleznih. To število se je v vojnem času znatno zvišalo. Poslanec Ráth zahteva, da organizira vlada obsežno akcijo proti širjenju te ljudske kuge.

Konfiscirani milijoni v Zemunu. Iz Zagreba poročajo: Sodišča preganjajo celo vrsto zemunskih meščanov, med katerimi se nahaja mnogo trgovcev, radi veleizdaje. Premoženje teh veleizdajalcev v skupnem znesku 55 milijonov je bilo v prid državi konfiscirano.

Frank Sakser — veleizdajalec. Kranjski Slovenec Frank Sakser je šel kot mlad človek v Ameriko. V Novem Jorku je ustanovil list »Glas Naroda« in si pridobil državljanstvo. Igral je ulogo slovenskega rodoljuba in voditelja, čeprav so bili njegovi politični nazori vedno precej zmedeni in nejasni. Sakser je ustanovil v Novem Jorku tudi »banko«, ki je posredovala zlasti pošiljanje denarja slovenskih delavcev iz Amerike v staro domovino in obratno. Pred par leti se je vršil v Ljubljani vseslovenski sokolski sestanek. Takrat je Frank Sakser pripotoval čez »veliko lužo« v Ljubljano. Zdaj čitamo v uradni »Wiener Zeitung« dobesedno: »C. kr. deželna sodnija v kazenskih zadevah Dunaj je na predlog c. kr. državnega pravdnistva Dunaj odredila v pri sodniji c. in kr. 5. armadnega poveljništva vršiti se kazenski stvari zoper Franka Sakser, izdajatelja lista »Glas Naroda« v Novem

Jorku, zaradi zločina po § 58. c. k. p. in § 327. v. k. p. v zmislu § 2. cesarske naredbe od 9. junija 1915, d. p. l. št. 156 v varstvo pravice države na odškodnino zaplembe vsega, obtožencu Franku Sakser spadajočega na Avstrijskem ležečega premakljivega in nepremakljivega imetja.«

Mesta Ypern ni več. Iz vojnih poročil znano belgijsko mesto Ypern je kar izginito z zemlje. Kolikor so ga nemški in francoski topovi še pustili, to se je zdaj iz vojnih ozirov porušilo. Vse umotvore mesta so prej prenesli v Pariz. Ypern je bilo zgodovinsko izmed najznamenitejših mest Belgije, staro že nad 1000 let. V srednjem veku je v tem mestu cvetela obrtnost in v 12. stoletju je štelo mesto nad 200.000 prebivalcev. Spadalo je takrat med največja in najpomembnejša mesta na svetu. V dobi procvita in bogastva so v Ypernu zgradili prekrasno katedralo in še lepšo monumentalno stavbo, svetovno znane tržnice za sukno. Hiranje mesta pa se je začelo leta 1584. Španci so takrat mesto osem mesecev oblegali in kuga je zahtevala mnogo žrtev. Od tedaj je mesto vedno bolj nazadovalo in je imelo začetkom sedanje vojne samo še 17.000 prebivalcev. Zdaj pa je popolnoma izginilo.

Kdor je mnogo na prostem in ga velikokrat zaloti veter, dež in sneg v nezadostni obleki, naj rabi kot profilaktično sredstvo proti prehlajenju sopilnih organov Fellerjev antiseptičski fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elzafluid«. Rabi se za izgrgravanje grla in za bolečine hladice zunanje mazanje vratu. 12 steklenic franko 4 krone edino pravi pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334 (Hrvaško). Mnogo nad 100.000 zahvalnih pisem hvali njegov blagodejni učinek. Lahko se naroči obenem Fellerjeve mehke odvajajoče rabarbarne kroglice z znamko »Elzakroglice«. 6 škatlic velja franko 4 K 40 h. (fa).

Svetovni pregled.

Težki časi za Italijo. »Kölnische Zeitung« dobiva poročila, ki kažejo, kako se notranji položaj Italije slabša od dne do dne. Vesti o republikanskem razpoloženju, vsled katerega bi bilo potrebno, zbrati večje mase čet, vesti o revoltah radi glada in manifestacije proti vojni so številne in vsebujejo precej resnice. Izredno mnogo je vojakov, ki pobegnejo v Švico in tam odkrito govore o pogrešeni vojni politiki Italije. Tudi v gospodarskem pogledu je nastalo tako pomanjkanje, da si politični voditelji belijo glave, kako bi se pomagalo. Hud odpor je proti Angliji. — Težki so časi za Italijo že sedaj, postajajo vedno težji, kmalu bo njen položaj neznosen. Taki pojavi kakršni so v Italiji, pričajo dovolj jasno, kako katastrofalna je bila vojna za Italijo že doslej. Nadaljevanje jej prinese popolno katastrofo.

Peter Carp na Dunaju. Znani avstrofilski rumunski državnik Peter Carp je dospel na Dunaj.

Peter Carp o rumunski politiki. Peter Carp je prišel na Dunaj, nima politične misije, vendar bo govoril z nekaterimi našimi državniki in se je proti dopisniku »Neue Freie Presse« izjavil o rumunski politiki sledeče: »Nikdar se nisem resno bal, da bi Rumunija aktivno nastopila za entento, toda že to se mi je zdelo nesreča za deželo, da hoče ostati nevtralna. Če se že prej ni bilo resno bati, da bi šla proti osrednjim silam, tedaj je ta skrb danes še manjša kakor le kdaj. Cesar pri nas niso storili, ko so Rusi stali v Dukli, to je danes popolnoma izključeno. Žal mi je, da se v Rumuniji kar ne morejo odločiti. To moram očitati marsikateremu našim državnikom. Tako daleč ne vidi nihče, da bi

mogel že zdavnaj videti, kdaj se bo ravno nudila ugodna prilika. Po vojni položaj Rumunije ne bo ugoden, če se pravočasno ne pridruži osrednjim silam. Upam, da bodo zavezniki kmalu pregnali nepovabljene goste iz Grške. Tudi v Albaniji akcija napreduje, a ne pomenja še miru. Mir šele pride, ko bo sovražnik zaboden v srce. Nekaj tacega bi bil uspešen napad na Egipt. Glede rumunskega žita za osrednji sili je rekel Carp: »Od predzadnje letine sta osrednji sili kupili 20.000 vagonov. Žito se sedaj izvažajo. Če sta pa osrednji sili kupili 50.000 in Angleška 80.000 vagonov, tedaj te kupčije še niso izvršene. Vendar se bo kupčijo osrednjih sil dala izvršiti. Težko je umeti, kako naj Angleška izvozi kupljeno žito. Če misli pokupiti naš preostanek, da ga ne dobijo osrednji sili, tedaj ne vem, zakaj kupi samo tako majhno množino, ko imamo še vendar 400.000 vagonov.« Peter Carp ne veruje, da bi se osrednji sili dalo izstradati. Glede Italijanov je rekel, da so se sicer boljše bili, vendar je uspeh klaveren.

Avstrijsko gospodstvo na Jadranskem morju. Turški list »Terdsümain in Haki-tat« piše glede na vojaški pomen kapitulacije Črne gore: Sedaj je za avstrijske čete doprta pot v Albanijo in na Adrijo tudi s severa. Gotovo je, da se združi avstrijska armada v Albaniji z bulgarsko, ki prodira z juga. V Albanijo poslane nezadostne italijanske čete in ostanki srbske armade bodo kmalu uničene. Avstrija bo gospodovala nad izhodno obaljo Adrije, kar pomeni za Italijane kakor tudi za njihove zaveznike veliko nevarnost. S tem namreč je pri Solunu stoječim četam četrtozveze odrezano vsako umikanje na suhem, odprta jim ostane le pot po morju. Izredna važnost te premembe je jasna in mi moramo le čestitati junaškim avstrijskim četam k temu uspehu.

Skader je glavno mesto Albanije in ima lepo, zdravo lego ter šteje 40.000 prebivalcev. Dve tretjini jih je mohamedancev, ena tretjina katolikov, dočim je pravoslavni malo. Samo mesto se z ozirom na vero deli na dva dela, v katoliški in mohamedanski. Široka pot deli oba dela. Vsaka hiša je obdana z visokim zidom in ima lasten vrt. V Skadru je sedež katoliškega nadškofa. Skader ima katoliško in pravoslavno župnijo, jezuitski kolegij in frančiškanski samostan z veliko cerkvijo, kjer se nahaja tudi sedež frančiškanskega provincijala. Skader je bil do balkanske vojne v turških rokah, kjer je imel svoj sedež turški vali. V balkanski vojni so ga pa z velikimi žrtvami osvojili Črnogorci, a so ga po sklenjenem miru morali odstopiti novoustanovljeni kneževini Albaniji.

Nikšić šteje 5000 prebivalcev na istoimenskem polju, je po velikosti tretje mesto Črne gore; v Podgorici, Baru in Ulcinju so v večini Turki, dočim je Nikšić največje čisto črnogorsko mesto. Razen Spuža je bil Nikšić v turških časih utrjen in je tudi še danes trdnjava.

Podgorica šteje okoli 10.000 prebivalcev in je največje mesto Črne gore. Podgorico imenujejo tudi Mirkova varoš, leži na pripravnem kraju, kjer se več rek (Zeta, Sitnica, Ribnica) izliva v mestu ali pa v njegovi bližini v Moračo. Razentega je Podgorica pri vходу v dolino Zete, a zvezana je s cestami na vse strani. Večina prebivalstva so Turki in Albanci. Cel ta kraj je strateško tako važen, da je bil v turških časih izredno utrjen tja do Spuža ob reki Zeti. Znameniti vezirov most (vezirova čuprija) je bil vedno zastražen. Podgorica pri vходу v dolino Zete, a zve med drugimi tudi kraljev dvorec, ali kljub temu je orientalsko mesto. Veliki tedenski sejmi, na katere prihajajo ljudje raznih narodnosti in raznih ver, dajejo mestu

čisto izhodni tip. Blizu Podgorice v kotu, kjer se združi Zeta z Moračo, so razvaline rimskega mesta »Dioclea«, rojstno mesto cesarja Dioklecijana.

V **Belgradu** vlada velika draginja. Zlasti živil je malo dobiti, ker se okoliško prebivalstvo še vedno ne upa v mesto. Naše vojaške oblasti se pečajo sedaj z organizacijo belgrajskega trga. V okoliških okrajih, zlasti v smederevskem, požarevačkem in valjevskem pa je živil, zlasti mesa na pretek. V teh okrajih stane govedina 1:50 dinara kilogram, svinjetina 1:80 dinara, svinjska mast se dobi po 2:50 do 3 dinare.

Srbi na Krfu. Reuter poroča, da je vzela grška vlada brez ugovora na znanje, da se bo sedež srbske vlade vbodoče nahajal na otoku Krfu in da bo tudi prevzela oskrbo makedonskih beguncev. — V Ahilejonu se nastani prestolonaslednik Aleksander, oziroma kralj Peter, srbska vlada sama bo poslovala v mestu Krfu. Tam se nahaja tudi srbski generalni štab. — Ameriška vlada je imenovala Lovillarda za svojega posebnega poslanika pri srbski vladi. — Transport srbskih čet na Krf se nadaljuje. Srbski vojaki so vsled pomanjkanja silno izmučeni, v bolnišnicah jih je umrlo že 20 vsled trpljenja, gladi in naporov. Francozi skrbijo za Srbe s hrano in novimi opremami.

Koliko je še srbske armade. Carigranski dopisnik lista »Voss. Ztg.« je dobil podatke o moči srbske armade, ki se je rešila v Albanijo. Armada šteje okoli 100.000 mož in 3500 častnikov; 50.000 mož ima še puške. Dalje razpolagajo še z okoli 170 strojinami; med tem ko so artiljerijo popolnoma izgubili. Velik del teh sil so, kakor že poročano, pripeljali v Solun.

Iza Boljetinac, albanski prvak in vojskovodja v srbski službi, je bil v neki bitki ubit. Petič nam torej sporočajo njegovo smrt. Morda zopet oživi kje v Albaniji.

Nemški cesar v Oršovi. Prišedši iz Belgrada, se je mudil nemški cesar dne 20. januarja na južnem Ogrskem ter se je peljal nato po Donavi v Oršovo, kjer je bil slovesno pozdravljen. Nato se je vrnil v avtomobilu v Baziaš, odkoder se je odpeljal čez Budimpešto domov.

Angleški brambni zakon. Poslanska zbornica je sprejela zakon o vojaškem službovanju v tretjem branju s 338 glasovi proti 36 glasovom.

Angleški brambni zakon je bil sprejet tudi v gorenji zbornici.

Premalo municije na Angleškem. V angleški poslanski zbornici je ministrski predsednik Asquith na tozadevno vprašanje odgovoril, da je prišla vlada do spoznanja, da more izdelovati zadosti municije samo, če vporablja napol izučene, neizučene in ženske moči. Tuji izdelki so predragi in je tudi premalo ladij za dovažanje. Tozadevno se je baje že dosegel sporazum med vlado in delavskimi združenji.

Zračni boji na zapadu. Parlamentski tajnik Tennant je sporočil angleški zbornici, da so Angleži tekom štirih tednov izgubili 13 letal, Nemci pa najmanj 9, če ne 11. Angleži so izvršili šest bombnih napadov s 138 letali, Nemci 13 z 20 letali. Nad nemške strelske jarke je poletelo 1227 angleških letal, nad angleške strelske jarke pa 310 letal. Večinoma se vrše zračni boji za nemškimi črtami, zato so tudi angleška poročila o nemških izgubah tako nezanesljiva.

Boji ob Tigrisu. Iz Londona poročajo, da so Angleži 12. t. m. nove turške pozicije pet milj severno od Sejk Saída na levem bregu Tigrisa priječi istočasno frontalno in s strani. Angleži so zasedli neko turško pozicijo, Turki pa so se tudi drugod ponoči umaknili ter stoje 25 milj od

Kut el Amare. Dež, vihar in poplave so otežkočile operacije. Turška artiljerija je sicer manj vredna, pokrajina pa je tako brez kritij, da so imeli Angleži velike izgube. Angleško poveljništvo v Mezopotamiji poroča, da je general Ayler 21. t. m. napadel turške pozicije pri Esinu. Boj je valovil semintja cel dan. Dež je oviral gibanje čet ter bojov vsled poplav ni bilo mogoče nadaljevati. Ayler je zasedel pozicijo oddaljeno 1300 jardov od sovražnih jarkov. Izgube so na obeh straneh zelo velike.

Kralj Konstantin o izidu vojne. »Kölnische Zeitung« poroča, da je govoril kralj Konstantin z zastopnikom »Associated Press« tudi o izidu vojne. Ameriški žurnalist je vprašal kralja: Ali verjamete Velikanstvo, da bo ostala Nemčija zmagovita? Kralj: »To je odvisno od tega, kakšno zmago mislite. Ako mislite, da bo osvojila Nemčija Pariz, London, Petrograd, potem Vam odgovorjam: Najbrž ne; toda jaz mislim, da se more Nemčija tam, kjer se sedaj nahaja, prav dolgo braniti. Ako Nemčija vsled gospodarskega izčrpanja ne bo primorana, prositi za mir, potem bo po mojem mnenju skrajno težavno, če ne nemogoče, jo vojaško poraziti.« Poročevalec: Kakšen bo po Vašem nazoru, Velikanstvo, izid vojne? Kralj: »Remis; ali ne sodite tudi Vi tako?«

Plen pri Sedilbaru. Iz Carigrada poročajo, da obstoja plen pri Sedilbaru iz nešteti torpedov za boj na kopnem, bomb, ki niso eksplodirale, municijskih voz, šotorov z 2000 posteljami in tisočih rjuh, sedel in jermenja za konje, razložljivih barak za častnike z izbornimi posteljami, 10 vojnih avtomobilov, prirejenih kot ambulance, iz celih gora zabojev s konservami, marmeladami, sladkarijami in švicarskim sirom, dosti za celo leto za več velikih trgovin, tako, da izgleda okolica Sedilbara kakor trgovsko skladišče. V Sedilbaru samem so bila velikanska skladišča riža.

Svetovni kongres 31 nevtralnih držav v Madridu na Španskem? Po rumunskih poročilih namerava sklicati 31 nevtralnih držav dne 15. marca v Madrid svetovni kongres. Udeležili se ga bodo časniki, nevtralni državljani, predsedniki malih, zlasti južnoameriških republik, socialni demokrati, socialni politiki in zastopniki Kitajske. Razgovarjali se bodo o vojni in o gospodarskih in finančnih razmerah po vojni. Povabljene so bile tudi vojujoče države, vendar s pristavkom, da se smejo kongresa udeležiti, ne pa razprav. Vojujoče države so že dovolile prehod zastopnikov skozi svoje dežele.

Specialni odposlanec ameriškega predsednika. Specialni odposlanec predsednika Zedinjenih držav Wilsona, polkovnik House, je sporočil pariškimi poročevalcem listov, da je njegova naloga osebno poučiti poslanike in veleposlanike Zedinjenih držav o naziranju predsednika glede vojne podmorskih čolnov in bloкаде. Poročal bo predsedniku tudi o svojih vojnih vtiskih in o razpoloženju med narodi. Nikakor pa njegova misija ni v zvezi z možnostjo mirovnih pogajanj.

Amerika se pripravlja na vojno. Iz Haaga poročajo po »Daily Telegraphu«: Šef severo-ameriškega atlantskega brodogradništva je sporočil, da je neobhodno potrebno, pomnožiti število častnikov za 40%. V enakem razmerju se mora pomnožiti število moštva. General Wood, bivši šef generalnega štaba, zahteva, da imej armada na kopnem najmanj 210.000 mož in da se naj takoj ustvari rezerva 45.000 častnikov, ki bi zadostovali za armado 2 milijonov mož v slučaju, da izbruhne vojna.

Influenca v Ameriki. Listi poročajo, da se razširja po Ameriki najnevarnejša

vrsta influence. Samo v Clevelandu — kjer živi, kakor znano, mnogo Slovencev — in v Detroitu je obolelo že po 100.000 oseb in jih je mnogo že umrlo.

Ameriške municijske tovarne. V ameriškem senatu je bil stavljen predlog, naj vlada podpravi vse izdelovanje municije in tako odpravi dobičke, ki jih delajo zasebni podjetniki in ki mogoče vplivajo na vojno. Predlagatelj Cummings je predložil izkaz, ki pravi, da se je akcijska vrednost 20 podjetij povečala od 4 na 32 milijonov dolarjev. Od začetka vojne je nastalo v Ameriki 174 novih tovarn za izdelovanje municije, vrednost izvožene municije in izvoženega orožja pa znaša 161.964.000 dolarjev.

Amerika kot vojni liferant. Newyorški »World« pravi, da je opaziti zadnji čas v Zedinjenih državah tako močno gibanje proti vojnim dobavam, da ententnim državam ni mogoče placirati svojih novih naročil, določenih za ameriške firme. List konstatira, da se celo družbe, ki so izdelovale od početka vojne skoraj izključno vojni material, branijo prevzeti nova naročila. Uprava Carnegie Steel Comp. je izjavila, da bo ameriški jekleni trust najbrže popolnoma ustavil dobave vojnega materiala. Firma Jones & Langhlin, največja tovarna za jeklo v Zedinjenih državah, je nadaljnja naročila odklonila. Enako »Labelle Iron Works« in »Wheeling Steel and Iron Comp.«. Tudi druge velike tovarne so sklenile, da v bodoče ne bodo več izdelovale vojnih potrebščin.

Zedinjene države ameriške proti Angliji. Anglija hoče izvesti blokado še bolj dosledno, nego jo je doslej izvajala. V ta namen je izšel poseben zakon. Zedinjene države pravijo, da zahtevajo prostost za svojo trgovino tudi s sovražniki Anglije. Protest je bolj formalen.

Pribežališča premaganih vladarjev. Zgodovina pozna dosti slučajev, da so morali v vojni premagani vladarji bežati iz svojih rezidenc ali iz svojih dežel. Našli so vedno kako pribežališče. Ko je bil premagan hanoverski kralj, je pribežal na Dunaj, ko je bil premagan toskanski veliki vojvoda, je pribežal v Solnograd. Sedaj je moral srbski kralj zapustiti svojo deželo in bo prebival v Caserti blizu Neapolja, v graščini, ki jo je sezidal nekdanji neapoljski kralj. Graščina je znamenita in sijajna. Prvemu Napoleonu se je slabše godilo. Na otoku Sv. Helene je moral prebivati v majhni, napol podrti hiši, ki je bila nekdanj pristava in v kateri je bilo za premaganega cesarja in njegove spremljevalce le pet sob na razpolaganje. Tretji Napoleon se je dolgo potikal po svetu, predno si je pridobil cesarsko krono. Živel je največ v graščini Arenenberg v Švici, a ko je izgubil cesarsko krono in prišel v nemško ujetništvo, je živel na graščini Wilhelmshöhe pri Kasselu, po končani nemško-francoski vojni pa na graščini Camden House pri Chislehurstu na Angleškem. Sultan Abdul Hamid, ki ga je mladoturška revolucija pahnila s prestola, je bil najprej interniran v vili Allantini pri Solunu, pozneje pa so ga prepeljali nazaj v Carigrad, kjer živi baše še zdaj.

Kitajska in Japonska. Japonska je svoje zahteve napram Kitajski obnovila. Zlasti zahteva, da sme imenovati japonske soposvetovalce za kitajske vojaške, finančne in politične stvari, da smejo kupovati Japonci zemljo in posestva na Kitajskem, staviti šole, templje kakor tudi uvedbo skupne japonsko-kitajske policije po nekaterih delih južne Kitajske, ustanovitev arzenala, naročanje nekaterega orožja na Japonskem in koncesijo za gradnjo treh železnic na južnem Kitajskem. Razentega namerava Japonska zahtevati,

da bi pri bodočih mirovnih pogajanjih zastopala Japonska Kitajsko.

Zaradi omejitve varjenja piva bo ustavilo več pivovaren v Avstriji obrat.

Zaroto proti grškemu kralju so baje odkrili na Grškem. V Atenah so zaprli štiri mestne uradnike. Dolže tudi Venizelosa sokrivde.

Poučna satira. Pod naslovom »Čast« prinaša italijanski socialistički list »Avanti« dolg članek, poln pikrega sarkazma, ki posnemamo po njem naslednje mesto: »V življenju je vse relativno, zlasti vojni časi, morebiti zato, ker je vojna pravzaprav življenje, kakor nam vsak dan poročajo vojni literati in vojni žurnalisti o junastvih na fronti iz Rima in Milana. Ideja in pojem obrambe, nacionalne nevarnosti, barbarstva, pravic nevtralecev, pravice narodnosti, mednarodnega prava, to so čisto precizni imperativi, svete, nespremenljive besede, če nam služijo proti sovražniku. Takoj pa postanejo kontinentalna spakedrija, stara krama umetne iznajdbe, stvori iz razteznega gumija, če jih rabi sovražnik, z njimi ogroža naše interese, naše vojaške potrebe, našo usodo. Če skuša sovražnik nevtralnemu državo pritegniti nase, tedaj imenujemo ta trud intrige, korupcijo, podkupljenje; če pa enako delamo mi, imenujemo naš trud propagando. Edina neytralnost, ki smo zadovoljni z njo in jo priznavamo, je tista, ki služi nam. Proti sovražniku zahtevamo absolutno, heroiško nevtralnost, ki popolnoma loči države. Uspehi naših sovražnikov so večinoma navidezni; njih vojaški komunikacije fantazijska poročila. Ljudstvo v sovražni deželi vlada drzno goljufa. Glad in punt sta tam doma. Če pravi sovražnik, da se more vojevati dalje in je gotov končne zmage, tedaj so to stereotipne formule, groteske, ošabne deklamacije, ki ne odgovarjajo resnici, zakaj saj smo ga vendar že premagali! Če pa sovražnik izjavi, da je pripravljen skleniti mir, potem je jasno, da bi mu ugajal, ker je namreč doslej zmagoval. Med vojno orožje se prištevata danes tudi časopisje. Latinski genius, slovanski genius, germanski genius se pomešajo v tej literaturi med vojno tako, da postane končno genius nasprotje običajnega razuma...

Mnenje visokega bulgarskega častnika o napadih na Solun. »Az Est« objavlja razgovor z visokim bulgarskim častnikom, ki je izjavil: Entente čete, ki so si napravile utrjeno linijo od reke Galiko in Orfanskega zaliva do kraja Medesli v skupni dolžini 20 do 25 km, niso tako številne, da bi jih ne bilo z lahkoto predreti. Podpiralo jih bo sicer pred Solunom in Orfanskim zalivom se nahajajoče brodogradnje, toda to pride le malo v poštev. Čete centralnih armad pa si lahko prosto izberejo točko svojega napada. Iz tega sledi, da bo ententa poražena. Njene čete so izmučene in demoralizirane, solunske utrdbe niso dosti vredne in Solun se pač ne bo mogel več kakor tri do štiri dni držati. Kakih 20.000 do 30.000 mož se bo morda rešilo na polotok Kalkidike. Ako se jim ne posreči se naglo vkrcati, bo cela četverozvezna armada uničena.

Kdo je kriv neuspeha ob Dardanelah? Iz Ženeve: Hervé piše v svojem listu, da zadene vsa krivda na neuspehu ob Dardanelah angleško vrhovno poveljništvo. V Londonu so se branili prepustiti vodstvo v orijentu francoskim generalom, ki poznajo temelje velikopotezne vojne boljše, kakor Angleži, ki so vajeni samo vojen v kolonijah. General d'Amade je svoj čas nasvetoval izkrcanje tudi na azijski strani. Angleži pa so ta predlog zavrgli. »Figaro« piše, da je kriv napak ob Dardanelah general Hamilton, ki pa zvrča zopet krivdo na okorni londonski vojni urad.

General pa bi bil moral kljub temu najti izhod ali pa odstopiti.

Pomen številke 17 v sedanji vojni. Pariški »Figaro« konstatira, da je tekoči mesec 17. odkar je pričela vojna ter poudarja, da igra številka 17 v evropski vojni sploh veliko vlogo. Številne letnice 1916. dajo seštete $1 + 9 + 1 + 6 = 17$, letnica ustanovitve nemške države 1871 kaže isto misterijozno vsoto $1 + 8 + 7 + 1 = 17$, številke vseh bivših pruskih kraljev Friderika I., Friderika Viljema I., Friderika II., Friderika II., III. in IV., Viljema I. in Friderika III., dajo zopet 17.; ravno tako pa tudi številke sedanjih vladarjev nasprotnih si držav Franc Jožefa I., Viljema II., Ferdinanda I., Jurija V., Nikolaja II., Alberta I., Petra I., Nikolaja I., Viktorja Emanuela III. In kaj sklepa »Figaro« iz tega? Da bo Nemčija najpozneje 1917. poražena.

Grška zbornica je jela zborovati. Prva seja je bila mirna. Kdaj bo druga seja še ni znano.

Italijanski socialistički kongres v Bologna je ob pričetku seje drugi dan zborovanja izrekel energičen protest proti vojni.

Brambna dolžnost in delavstvo na Angleškem. Brambni zakon je sklenjen. Meščanski listi se boje, da se bo delavstvo uprlo zakonu. Te dni imajo melavske organizacije v Bristolu kongres in bodo sklepale, kako naj postopajo napram novi uvedbi.

Anglija izkrvavi. Lord Rosebery je rekel v nekem svojem govoru v Edinburghu, da ne dvomi sicer o končni zmagi četverozveze, toda Anglija bo pri tem skoro docela izkrvavela, zakaj z izdatkom 1600 funtov vsako leto, se bo Anglija obremenila z dolgom, ki ga svet ne more pojmiti.

Edini vnuk Beblov umrl. V Jeni je umrl edini vnuk Beblov, medicinec Werner Simon. Beblova edina hči je bila poročena s Curiškim zdravnikom dr. Simonom, ki je umrl za zastrupljenjem krvi, ki ga je zadelo pri izvrševanju svojega poklica. Werner je bil ljubljene Avgusta Bebla.

Panamski prekop je še vedno zaprt, in tudi ne vedo, kdaj bo popravljen. Tehniška izvedba je torej pri tem prekopu jako pomanjkljiva.

Na Irskem se širi uporno gibanje. Angleške oblasti prirejajo hišne preiskave in so zaplenile mnogo orožja in eno tiskarno.

Sole za vajence v kraljevini Hrvatski in Slavoniji v šolskem letu 1913/14. Uradni podatki izkazujejo za šolsko leto 1913/14 v Hrvatski in Slavoniji 54 šol za vajence, ki jih je posečalo 8285 učencev, od katerih še ni bilo starih 15 let 4971 ali 60%, nad 15 let starih pa je bilo 3314 ali 40%; največ jih je bilo med 14. in 16. letom, in sicer 5399 vajencev ali 65:17%. Materni jezik je bil 7120 vajencem hrvaški, 53 slovenski, ostali so pripadali raznim narodnostim. Po svojem poklicu je bilo: 1255 trgovskih vtjencev (15:15%), 799 črevljar-skih (9:64%), 718 krojačev (8:67%), 700 mizarjev (8:45%), 642 barvarjev (7:75%), 408 zidarjev (4:92%), 383 brivcev (4:62%), 368 pekov (4:44%) in 307 kovačev (3:70%).

Podporni sklad.

II. izkaz.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani namesto venca umrlega člana upravnega sveta Ivana Klemenčiča 50 K; Josip Kopac 4 K; ravnatelj »Okrajne bolniške blagajne« Oton Pelan 10 K; Jenko Jurij iz Škofje Loke 1 K; Josip Kremžar 65 vin.; skupaj 65 K 65 vin.; prej izkazanih 273 K 54 vin., skupaj 339 K 19 vin.

ZELO MNOGO LJUDI

trpi vsled zaprtja ali lenivosti čreves in je samo znamenje zanikernosti, če se nič ne poskrbi za odpravo tega zla. Kdor se pa že odloči za uporabo odvajalnega sredstva, naj si izbere tako, ki bo imelo uspeh. Izbera ni težka. Industrija proizvaja celo vrsto odvajalnih sredstev in raznih kemikalij, nadalje so na razpolago razne rudinske vode in konečno rastlinska odvajalna sredstva, ki obstoje iz zelišč. Znano je, da se rastlinske snovi najlažje prilagode človeškemu organizmu, da je njih učinek najbolj lagoden in da ne učinkuje niti dražeče niti slabeče. Med rastlinskimi odvajalnimi sredstvi gre prvo mesto korenini rabarbare in so baš radi tega Fellerjeve rabarbarakroglice z znamko »Elzakroglice« najbolj priljubljene. Vzbujaajo tek in pospešujejo prebavo, preprečujejo kolcanje, krče v želodcu in gorečico, ne slabe čreves in jih tudi ženske in otroci radi zavživajo. 6 steklenic pošlje za 4 K 40 vin. lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334 (Hrvaško). (u).

Naročajte list „Delavec.“

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Sodrug, sodruginja, pri-
spevajte za Podporni sklad.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavexo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
.. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Žepni koledar

za delavce spleh in prometne namošence
za leto 1916

dobe sodrugi sedaj lahko pri za-
upnikih in vsi, ki so naročili kole-
darje od sodruga Ign. Sitterja v
Trbovljah po pošti. Kdornaroči več
kot 10 koledarjev dobi popust

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje.
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3	pop.	Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico);
brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih,
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne
bolniške blagajne.

Načelstvo.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so
od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a č l a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se mo-
rajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se iz-
kažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri
zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član
sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pri-
tožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vojaški čevlji

za častnike in
moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,

Breg šte. 20.